

per a conèixer aquesta obra, ben interessant, com he dit al començament, i que aporta una gran informació de la qual hem procurat de fer un resum.

I en aquest sentit, volia fer una petita precisió: la finca Güell, dita de Pedralbes, formada el 1885 per la

compra de diverses masies, no era situada «a la part baixa de Sarrià, tocant les Corts» (p. 65), sinó, inversament, a la part alta de les Corts, tocant al terme de Sarrià de llavors. Per això seria interessant d'estudiar la societat cívica anomenada Ciutat Jardí, constituïda el 1912, la primera

junta de la qual fou presidida precisament per Joan Antoni Güell. També seria interessant de fer la biografia d'altres membres destacats de la família, com Santiago Güell López, baró de Güell, mort a Garraf el 1954, que fou president del Comitè Olímpic Espanyol.

NOTES DE LECTURA

El gegant de Folgueroles

Jacint Verdaguer
Flors del Calvari. Obres completes

A cura de M. Àngels Verdaguer Pajerols
Verdaguer Edicions,
Folgueroles, 2015.

Impressiona encarar-se a l'edició última —ja podríem dir definitiva?— d'aquesta peça clau del poeta de Folgueroles. És una edició molt completa, acurada i guiada. M. Àngels Verdaguer ha dedicat molt temps a l'estudi fins a arribar a publicar aquesta obra. Sense gaires preàmbuls s'endinsa en el tema i ofereix al lector un treball de 146 pàgines molt ben documentades. Articula el seu «Estudi preliminar» en sis apartats, que van des de la «Publicació de la primera edició» fins a la «Present edició», seguint amb rigor l'acostament a un llibre de poemes de primer ordre com el que l'ocupa. Queda clar, des del començament, que aquesta obra no deixà indiferents els seus coetanis, lletrats, crítics i gent del carrer. Aviat es convertí en una fita de la literatura catalana. Josep Aladern, per exemple, va ser un dels seus grans defensors. Això sí, els criteris que els uns i els altres feien servir barrejaven la consideració i la defensa de la persona del poeta amb la

ressenya de l'obra. Això pel que fa a la crítica. L'estudi dels temes de *Flors del Calvari* és un dels punts clau d'aquest estudi preliminar, i és un dels factors que més agrairà el lector: trobar sistematitzats els temes, les fonts, els recursos i l'estil, ja que és fàcil viure encara del tòpic d'un Verdaguer pobrament místic, quan el poeta total assumeix aquest aspecte, però també el depassa. Com és lògic i no podia faltar, la curadora detalla les condicions dels manuscrits, el text base, les diferents edicions i els criteris que ha fet servir a l'hora de normalitzar o respectar el text tal com ella l'ha trobat. Anotacions i variants finalitzen l'aportació més densa de Verdaguer Pajerols, a continuació de la qual ve el text del poeta que, en el fons, és potser el que més interessa el públic lector; ara bé, l'obra està farrada de notes a peu de pàgina d'un gran interès, a més d'un apartat de variants i bibliografia.— G.O. de L.B.

El centenari de la Facultat de Biblioteconomia de la Universitat de Barcelona

Assumpció Estivill Rius
Qui era qui a l'Escola de Bibliotecàries. Notícies biogràfiques del professorat (1915-1972)
Edicions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 2016.

El 2015 es va escaure el centenari de la fundació de l'Escola de Bibliotecàries de Barcelona, una important iniciativa de la Mancomunitat de Catalunya que més endavant es va convertir en l'actual Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona. Aquest llibre, redactat per una antiga bibliotecària experta en la recerca sobre la història de l'Escola en la qual va estudiar, té un gran interès per al coneixement de les persones que hi intervingueren —com a directors i com a professors— entre el 1915 i el 1972. Es tracta d'un recull de fitxes biobibliogràfiques relativament breus, però suficients, que ha representat una gran feina de documentació, atès que molts dels professors ressenyats eren ben coneguts, però molts altres no figuraven ni tan sols en les obres de consulta més habituals i, per tant, han exigit un treball d'arxiu molt considerable i perfectament reeixit. No cal dir que reflecteixen els diversos períodes de l'Escola, que començà amb la Mancomunitat, continuà amb la Segona República i la Guerra Civil i sofrí un canvi radical durant els anys de la postguerra. La lectura d'aquest llibre, doncs, donarà més d'una sorpresa i permetrà complementar la biografia de personatges ben coneguts —de Carles Riba o Pompeu Fabra a Bartomeu Rosselló-Pòrcel— i conèixer-ne

d'altres més aviat obscurs o oblidats fins ara.— B.B.

Una previsió inquietant del futur de la humanitat

Yuval Noah Harari
Homo Deus. Una breu història del demà
Edicions 62, Barcelona, 2016.

Ara fa dos anys, amb el seu llibre *Sapiens*, Yuval Noah Harari ens va oferir una visió fresca de la història de la humanitat, explicada en funció de la capacitat humana de crear abstraccions, les «realitats imaginades», que són les que permeten a persones que no es coneixen de res col·laborar, fer descobriments, inventar tecnologies, etc., fins al punt de permetre a la nostra espècie assolir l'hegemonia dins el planeta. És evident que no tothom està d'acord amb el seu punt de vista, però era un llibre que obligava el lector a rumiar. Amb *Homo Deus* es reprèn la història, però ara mirant cap al futur. El segle XXI ha fet que l'home arribi a considerar-se ell mateix un déu. És un déu condicionat, ja que, tot i que contínuament pren decisions aparentment lliures, la seva és una llibertat altament supeditada a un munt de factors creats a partir d'unes tecnologies que, sota una aparença de voler facilitar la vida, en realitat el que fan

es dirigir els nostres passos. De fet, l'autor sosté que ens trobem a les portes del dadisme (el dependre en tot i per a tot de les dades), en què la democràcia cada vegada tindrà més dificultats. Un exemple ben il·lustratiu n'és Internet. Es tracta d'una eina crucial per a la nostra vida diària, el funcionament de l'economia i la seguretat. Ara bé, hem votat mai per a decidir algun aspecte de la xarxa? La democràcia responia a un moment en què la política controlava la tecnologia, mentre que el dadisme és el reflex de la situació contrària, quan la tecnologia ha pres el control i campa al seu aire. Harari ens alerta del perill que tot allò que som quedí reduït a un simple processament de dades. Tot això pot semblar excessivament alarmista o

fins i tot ciència-ficció. Segurament, el futur no serà tal com està escrit en aquest llibre, però la visió que ens presenta Harari és la d'algú que disposa d'una gran capacitat per a tenir una visió global i treure'n conclusions. Val la pena estar al cas de tots aquests temes per tal de tenir els elements necessaris per a crear la nostra pròpia opinió sobre la qual decidir. I amb la lectura d'*Homo Deus* fem un primer pas per a tenir opinió.—X.C.

Conèixer el funcionament d'una companyia de teatre

Joan Lluís Bozzo
Viatge al centre del musical
 Empúries, Barcelona, 2016.

Aquest volum correspon al segon d'una trilogia en què es

recolliran les memòries de l'autor, director de la companyia de teatre Dagoll Dagom, i se centra en el període que va del 1985 al 1992, durant el qual va dirigir tres grans produccions musicals: *Mikado*, *Mar i cel* i *Flor de nit*. El primer que convé ressaltar d'aquestes memòries és quelcom que les distancia molt d'altres llibres similars recents: la sublim (i difícil) combinació d'una meticulositat en els detalls de tot allò que succeeix al voltant d'una producció teatral amb l'absoluta absència de referències a qüestions personals, de cap mena, d'altres persones i fins i tot del mateix autor (excepte en una confessió sobre un període en què va flirar amb les drogues). Aquest període és una època en què hi havia molts diners, gràcies especialment a la ce-

lebració dels Jocs Olímpics a Barcelona, que possibilitaren moltes infraestructures que calia omplir de contingut. Sobre això, l'autor ens mostra un sentiment de frustració pel fet que la societat, en el seu conjunt, no hagi sabut treure profit de tot el que es va construir. Un altre aspecte interessant de les memòries són totes les referències al contacte amb el món polític. Sovint es considerava la companyia Dagoll Dagom propera al govern de Pujol, però a poc a poc va anar acostant-se al Partit dels Socialistes. Els detalls de les dificultats (i ingerències) dels polítics en el món de la cultura que revela Bozzo ens faran veure que, també en el món cultural, no tot és blanc o negre, com sembla quan s'observa des de l'exterior.—X.C.

**SERRA
D'OR**

Subscriu-te a la cultura

I FES-HO CÒMODAMENT

PAPER

59,80 €/ANY

(11 NÚMEROS)

www.pamsa.cat

93 245 03 03 ext. 2110

DIGITAL

35,99 €/ANY

(11 NÚMEROS)

www.iquiosc.cat/serra-d-or

